

Zápis z 1. jednání pracovní skupiny KPSS Klatovy „Bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené“

Termín jednání: **28. 1. 2014 od 10 hod.**

Místo jednání: Centrum celoživotního vzdělávání v Dominikánském klášteře, Plánická 174,
Klatovy

Účastníci jednání: viz prezenční listina

Program jednání:

- Shrnutí stávající situace v oblasti bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené v Klatovech
- Stanovení témat k řešení (cílů) v této oblasti
- Diskuze

Obsah a závěry jednání:

Shrnutí stávající situace v oblasti bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené v Klatovech

Na úvod jednání seznámila přítomné metodička projektu paní Eberlová s Analýzou bytové politiky a souvisejících potřeb vybraných obcí Plzeňského kraje s tzv. sociálně vyloučenými lokalitami., kterou v roce 2012 zpracovala organizace Člověk v tísni pro Krajský úřad Plzeňského kraje. Jedna ze tří vybraných obcí, kde byla analyzována bytová politika, bylo město Klatovy. Jednání se proto zúčastnila i p. Mgr. Baslová, která působí v organizaci Člověk v tísni a byla jedním ze zpracovatelů analýzy.

Dalším zdrojem k plánované diskuzi byly výstupy z dosavadního průzkumu a jednání v rámci kpss.

Součástí zápisu je shrnující dokument, který obsahuje výstupy ze zmiňované analýzy a z dosud uskutečněných aktivit v rámci 2. etapy kpss.

Diskuze

- a) První stupeň bydlení - krizové bydlení:
 - Stávající nedostatečná kapacita zařízení pro krizové bydlení v Klatovech (viz shrnující dokument): p. Kleinerová (MěÚSS Klatovy) vysvětlila, že neuspokojenými zájemci jsou zájemci, kteří se nenacházejí v krizové situaci, ale kteří potřebují řešit svoji bytovou situaci. P. Voráčková (MěÚSS Klatovy) doplnila, že se jedná např. o žadatele, kteří jsou ubytováni v komerční ubytovně a čekají na uvolnění místa v sociální ubytovně.
 - Noclehárna pro bezdomovce je v letošním roce i přes mírnou zimu více využívána (ze 7 lůžek je obsazeno 5, průměrné využití v minulých letech se pohybovalo kolem 1 – 2 lůžek).

- Dle slov p. Baslové (Člověk v tísní) není krizové bydlení určeno jen pro bezdomovce. Krizové bydlení má nejnižší práh v nastavených podmínkách pro přijetí, je tedy nejvíce dostupné. V současné době mají klienti azylového domu problém postoupit do vyššího stupně bydlení, výsledkem je opětovný nucený návrat do azylového domu.
- Jako potřebné je vnímáno zřídit alespoň jedno krizové lůžko pro ženy (v současné době funguje pouze noclehárna pro muže).
- P. Šafařík (tajemník MěÚ Klatovy) by uvítal zajistit terénní sociální služby ve stávajících soukromých ubytovnách, bylo by tak možné monitorovat správné využití soc. dávek, které obyvatelé ubytoven dostávají.
- P. Štanc (místostarosta MěÚ Klatovy) vnímá jako problematické spolupracovat s majiteli ubytoven (jedná se o právní vztah mezi státem a soukromou osobou), MěÚ Klatovy se snaží vytvářet tlak na soukromé provozovatele ubytoven, čímž je nutí splnit alespoň některé podmínky pro jejich provozování (kontroly z hygieny nebo soc. odboru)
- Připravuje se nový zákon, který bude upravovat podmínky pro přidělování příspěvku na bydlení: čerpání bude možné 6 měsíců, poté bude situace přehodnocena a v případě kladného vyřízení bude možné příspěvek čerpat dalších 6 měsíců.

Závěr: MěÚSS Klatovy je připraven zřídit 1 krizové lůžko v azylovém domě.

b) Druhý stupeň bydlení - podporované bydlení:

- V Klatovech se nedaří zajistit podporované bydlení, kde mohou být umístěni klienti, jejichž situace je ustálenější (např. mají vyřízené sociální dávky) a není nutné, aby dále pobývali v azylovém domě. Tito klienti se např. neobejdou bez dluhového poradce, ale jsou schopni již bydlet samostatně. Je však u nich nutná podpora sociálního pracovníka. Sociální služba poskytovaná v rámci podporovaného bydlení má trochu jiné charakteristiky - např. je třeba s klientem řešit pravidelnou měsíční úsporu pro složení kauce, která je potřebná pro získání bytu (z předešlých zkušeností z jiných měst je ideální doba pro tuto práci s klientem min. 1,5 roku). Výpadek splátky měsíčního nájmu nemusí být nutně důvod pro vyřazení klienta ze systému. Je třeba zajistit komplexní a dlouhodobou spolupráci ze strany soc. pracovníka. Krizové bydlení takové možnosti nemůže nabídnout. Cílem podporovaného bydlení je připravit klienta na samostatné bydlení a uvědomění si vlastní odpovědnosti, což v případě krizového bydlení klient řešit nemusí. Pokud klient neprochází podporovaným bydlením a finančně na samostatné bydlení stačí, přesto nastávají problémy.
- V současné době dostávají klienti azylového domu MěÚSS Klatovy doporučení na umístění v sociální ubytovně, případně na získání městského bytu – v tomto typu bydlení však není zajištěna sociální služba. Klienti však mají vazbu na soc. pracovníky azylového domu a v některých případech se ně obrací s žádostí o radu.
- Podporované bydlení je také vhodné pro občany, kteří např. přišli o městský byt, ale jejich umístění do azylového domu nebo zařízení pro krizové bydlení není vhodné, je pro ně stigmatizující. Mají stálé zaměstnání a tzn. příjem, nedokáží však svoji situaci řešit sami.
- Formy podporovaného bydlení jsou různé:
 - ✓ k tomu určený městský byt město převede přímo na neziskovou organizaci, která zajistí sociální službu a která klienta vede jako podnájemníka
 - ✓ byt zůstane ve správě města (tím je zajištěn stálý dohled města při přidělování bytu danému klientovi) a nezisková organizace zajišťuje pouze sociální službu
- V každém případě je nutné definovat přesnou koordinaci služeb v podporovaném bydlení, tzn. kdo a jak službu zajistí. Spolupráce s neziskovou organizací je v každém případě doporučována.
- Klient, který pobírá odpovídající sociální dávky, by měl být schopen hradit pravidelně

nájem.

- Paní Křivohlavá uvedla, že v současné době probíhají jednání s p. Ing. Adámkovou (Správa nemovitostí města Klatovy) o zajištění sociální služby v městské ubytovně v Zahradní ulici v Klatovech.
- Z praktického hlediska by bylo vhodné podporované bydlení soustředit do jednoho objektu (např. zmiňovaná městská ubytovna). S tímto řešením jsou však dle paní Baslové spojena následující rizika:
 - ✓ pokud klient nemá možnost, že by v bytě mohl zůstat natrvalo, není motivován se o něj starat
 - ✓ veřejnost koncentraci bytů v rámci podporovaného bydlení může vnímat negativně jako soukromou ubytovnu
 - ✓ bylo by nutné zajistit dozor pro dodržení pořádku a nočního klidu (terénní pracovník by takový dohled nemohl zajistit) – výsledkem by bylo nastavení přísných pravidel pro udržení pořádku, v takovém případě by přestal být klient samostatný
- Paní Kleinerová výše uvedené potvrdila zkušeností, že koncentrace jejich zařízení v rámci služeb sociální prevence je někdy vnímána okolím negativně. Zřízení bytů pro podporované bydlení v rámci celého města by mohlo být řešením.
- Paní Baslová (Člověk v tísni) uvedla příklad dobré praxe – v Brně je do systému podporovaného bydlení zařazen byt, který je situován v „klasické“ městské čtvrti, přičemž okolí tuto skutečnost nevnímá negativně.
- Bytové jednotky v městské ubytovně mají dle slov p. Štancla charakter kvalitního bydlení, přičemž klienti nejsou stigmatizováni. Přes počáteční problémy se podařilo zde umístit i romskou rodinu. O bydlení v ubytovně je zájem (není kauce, nižší nájem). Nájemníci mají zájem v bytech zůstat, potřeba odcházet do jiného bytu je často jen z důvodu velikosti bytu.
- Obsazování bytů v rámci podporovaného bydlení: pan místostarosta Štancl nepovažuje za nutné zřídit kvůli přidělování takového bytu speciální komisi. Mezi členy stávající bytové komise patří i pracovník ze soc. odboru MěÚ Klatovy.
- Pan Šafařík (tajemník MěÚ Klatovy) doplnil, že stávající bytová komise a rada města se snaží v některých případech zohlednit sociální situaci – např. pokud má nájemce městského bytu problém s placením nájmu, je stanoven splátkový kalendář a další úlevy, které mohou nájemci pomoci. Jsou také případy, kdy klienti městské ubytovny v Zahradní ulici dostanou doporučení od bytové komise k přidělení městského bytu, protože splnili podmínky pro jeho získání.
- Paní Baslová kladně hodnotila sociální rozměr v bytové politice v Klatovech, který je spíše výjimkou.

Závěr: Je v jednání zavedení sociální služby v městské ubytovně v Zahradní ulici v Klatovech (např. MěÚSS by mohl požádat o registraci terénního soc. poradenství, je však nutné najít další zdroj financování takové služby). Podmínky pro umístění klienta v ubytovně by měly být nastaveny tak, aby byly pro klienta motivující a zajistily jeho dlouhodobou podporu s cílem jej připravit pro další stupeň bydlení.

c) Třetí stupeň bydlení – standardní bydlení:

- Paní Baslová doporučuje, aby město pro třetí stupeň bydlení vyčlenilo městský byt. Byl by určen pro klienta, který se osvědčil ve druhém stupni (podporované bydlení). Prvních 6 měsíců by klient mohl být ještě pod dohledem sociálního pracovníka (spíše jako psychologický moment, než pro skutečnou potřebu). Výše nájmu by již byla standardní bez jakéhokoliv zvýhodnění. Město by nemělo prověřovat, zda nový nájemník hradí nájem

pouze z vlastních peněz nebo zda využívá k tomuto účelu příspěvky na bydlení, u ostatních nájemníků toto také není řešeno.

- Pan Šafařík nesouhlasí s vyčleňováním bytu pro klienty, kteří jsou schopni postoupit z druhého stupně bydlení. Opět by mohlo docházet k negativní reakci ze strany okolí na dotyčného klienta. Systém je v současné době dle jeho názoru dobře nastaven – zájemce o městský byt si podá žádost, kterou bytová komise posoudí při zohlednění sociálního hlediska (i v případech, kdy žadatel neprošel jednotlivými stupni bydlení).
- Paní Voráčková toto tvrzení potvrdila – bytová komise kontaktuje MěÚSS Klatovy a žádá doporučení na možné žadatele z řad jejich klientů. Takovému žadateli, který je vhodný pro třetí stupeň bydlení, je odpovídající byt většinou přidělený (připouští delší dobu schvalovacího řízení).
- Dle paní Baslové by bylo vhodné umožnit přidělení bytu v co nejkratším termínu (aby dotyčný na byt nečekal např. další rok).
- Praxe v některých případech ukazuje, že nájemníci v městských bytech nepracují a pouze využívají sociální dávky na podporu bydlení. I když by v těchto případech byla nutná spolupráce se sociálním pracovníkem, není možné ve třetím stupni bydlení klientovi přikázat takovou službu přijímat.
- Dle zkušeností pracovníků ne každý je také schopen postoupit do třetího stupně bydlení, propadají se zpět do nižšího stupně, v některých případech o pomoc nestojí. Pokud však mají na to bydlet samostatně, většinou se podaří získat pro ně městský byt (maximálně s delší čekací dobou). Dalším problémem v současné době je lichva.
- Možným motivačním prostředkem pro obyvatele ubytovny pro přechod do třetího stupně bydlení by bylo umístění zde na dobu určitou. Pokud bude patrná snaha a spolupráce ze strany klienta, má šanci získat městský byt. Je však třeba zohlednit, že na ubytovnách jsou umístěni hlavně jednotlivci, kteří nejsou schopni hradit nájem v malém bytu, i když pobírají soc. dávky na podporu bydlení.

Závěr:

1. Stávající systém bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením či sociálně vyloučené je funkční, je třeba jej popsat a dále zkvalitňovat. Je třeba postup pro práci s klientem při postupu jednotlivými stupni bydlení standardizovat, tzn. popsat jednotlivé stupně bydlení v Klatovech vč. kontaktů a nastavit přesná pravidla pro řešení modelových situací. Koncepce by měla rovněž obsahovat strategické cíle pro jednotlivé stupně bydlení.
2. Je žádoucí zajistit poskytování sociální služby klientům městské ubytovny v Zahradní ulici.
3. Bytová komise by při vyřizování žádosti měla zohlednit potřebnost bytu pro klienta, tzn. omezit čekací dobu pro vyřízení žádosti. Nabídka městských bytů je dostatečná. V každém případě je nutná komplexní práce s klientem a jeho motivací.
4. Komunitní plán sociálních služeb na Klatovsku pro následující období bude počítat se zřízením pozice terénního sociálního pracovníka a koordinátora sociální péče pro podporu bytové politiky pro sociálně slabší občany.
5. Součástí zápisu z jednání bude dokument využitelný jako podklad pro formulaci koncepce bytové politiky. Bude vycházet z analýzy Člověka v tísní. Jednotlivé organizace a instituce poté do něj doplní své potřeby a cíle týkající se bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením či sociálně vyloučené.

Případné připomínky je možné směřovat na koordinátorku projektu p. Šárku Fremrovou (tel: 777 793 729, e-mail: sarka.fremrova@cpkp.cz).

Přílohy: Shrnutí stávající situace v oblasti bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené (od strany 6)

Podklad pro formulaci koncepce bytové politiky města

Zpracováno dne: 14. 2. 2014

Zpracovala: Šárka Fremrová, CpkP západní Čechy

Ověřila: Tereza Eberlová, CpkP západní Čechy

Shrnutí stávající situace v oblasti bydlení pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené

Zhodnocení bytové politiky města z hlediska sociální integrace (viz Analýza bytové politiky a souvisejících potřeb vybraných obcí Plzeňského kraje s tzv. sociálně vyloučenými lokalitami – Člověk v tísni, prosinec 2012):

- v obci lze do určité míry identifikovat všechny 3 stupně bydlení, které se navíc jeví jako dobře přístupné:
 1. **stupeň - krizové bydlení:** Noclehárna pro muže (MěÚSS Klatovy), Domov sv.Zdislavy pro matky s dětmi v tísni (Oblastní charita Klatovy), Azylový dům (MěÚSS Klatovy)
 2. **stupeň - podporované bydlení:** sociální ubytovna (MěÚSS Klatovy)
 - mezi 2. a 3. stupněm:** sociální ubytovna pro nízkopříjmové skupiny obyvatel (Správa nemovitostí Klatovy) – v prosinci 2012 bez zajištění sociální služby
 3. **stupeň - standardní bydlení:** městské byty, soukromý trh s byty
- ubytovny – chybí jakákoliv asistence sociální služby, dochází ke koncentraci lidí žijících dlouhodobě v soc.nepříznivé situaci, prohlubuje se soc.vyloučení lidí – byznys stojící na dávkách státní sociální podpory a hmotné nouze
- postupné rušení sociálně vyloučených lokalit - cílem bytové politiky města je zajistit v rámci svého bytového fondu heterogenitu nájemníků z hlediska jejich sociální situace
- klienti MěÚSS i ubytovny pod SNK mají šanci dosáhnout na městský byt – chybí však doprovod sociálního pracovníka pro úspěšné zvládnutí samostatného bydlení
- uchycení klienta na soukromém trhu s byty je téměř nemožné (povinná kauce, vyšší cena nájemného než v městských bytech)
- město se snaží řešit dluhy na nájemném v první řadě mimosoudním vyjednáváním o splácení, spektrum nástrojů k řešení a prevenci zadlužování je široké (sms, písemná upomínka,.....)
- velmi dobrá spolupráce místních institucí působících v oblasti bydlení
- koncepci bytové politiky lze považovat za dobře nastavenou
- neformální nastavení realizace bytové politiky (chybí písemné ukotvení)

Doporučení :

- vytvořit formální koncepci bytové politiky města
- standardizovat spolupráci mezi jednotlivými institucemi, jejichž činnost s bytovou politikou souvisí (vedení města, SNK, s.r.o., bytová komise, sociální odbor, MěÚSS, Oblastní charita Klatovy)
- zachovat stávající formy alternativních způsobů bydlení (krizové bydlení, podporované bydlení) minimálně ve stejné kapacitě jako je tomu nyní
- rozšiřováním podporovaného bydlení systematicky vytvářet konkurenci pro soukromé ubytovny
- zachovat stávající interní cíl bytové politiky, který spočívá ve snaze zajistit v rámci bytového fondu města heterogenitu nájemníků z hlediska jejich sociální situace a tím systematicky zamezovat koncentraci obyvatel v nepříznivé sociální situaci ve stigmatizovaných lokalitách

Výstupy z dosud uskutečněných aktivit v rámci 2. etapy kpss

- *počet neuspokojených žadatelů: MěÚSS Klatovy:*
sociální ubytovna: 2011 = 10 žadatelů, 2012 = 27 žadatelů

azylový dům: 2011 = 5 žadatelů, 2012 = 18 žadatelů

noclehárna: 2011 i 2012 = 0

- *počet neuspokojených žadatelů: Oblastní charita Klatovy:*

Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní: 2012 = 21 žadatelek

- *podněty z mapování stávající sociální situace:*

- ubytovny v regionu jsou přeplněné
- nepřiměřená podpora bydlení na ubytovnách – není to kontrolovatelné
- vzhledem k provozování ubytoven v regionu sem přicházejí lidé v nepříznivých sociálních situacích z celé republiky
- potřeba legislativních změn – nájem v ubytovnách bude hrazen v případě, že v ubytovnách budou působit sociální služby, které budou s ubytovanými pracovat
- ubývá bytů na otevřeném trhu
- absence bydlení pro lidi v nepříznivých sociálních situacích – následné byty s nějakým částečným chráněním, sociální službou
- chybí bydlení se sociálními službami pro matky s nižší inteligencí, které chtějí o své děti pečovat
- nejsou bezbariérové pokoje v ubytovnách
- větší podpora státu sociálnímu bydlení

- *závěr z 1.jednání pracovní skupiny „Osoby ohrožené sociálním vyloučením“:*

Spíše než kapacitu stávajících ubytovacích zařízení je nutné řešit dostupnost sociálních služeb přímo v místě ubytovacích zařízení a zajištění dalších forem bydlení s potřebnou podporou ubytovaným (prostupné bydlení).

- *další podněty z diskusí v pracovní skupině:*

: město v tuto dobu nevlastní objekt, kde by byla trvale ubytovaným k dispozici sociální služba, ale uvažuje o tom – má vytipované objekty

: koncentrace bytů pro sociálně slabé občany na jednom místě – vhodnější by bylo byty pro tuto cílovou skupinu „distribtovat“ po městě – problémem je zvýhodněné nájemné v těchto bytech oproti nájemnému v běžných bytech, což by mohlo způsobit problémy

Zpracovala: Tereza Eberlová, CpKP ZČ

Dne: 24.1.2014